

LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.751 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĪSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos Vyriausybė gavo Europos Komisijos 2020 m. liepos 2 d. raštą Nr. 2020/2253 C(2020) 4407 (toliau – EK raštas) dėl Lietuvos Respublikos priimtų teisės aktų, kurie neatitinka 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, kuria iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2011/83/ES bei panaikinama Tarybos direktyva 90/314/EEB (toliau – Direktyva).

EK rašte teigiama, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.751 straipsnio 5 dalis kartu su Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo Nr. VIII-667 (toliau – Turizmo įstatymas Nr. VIII-667) 17¹ straipsniu nukrypsta nuo Direktyvos 12 straipsnio 2 dalies, 3 dalies b punkto ir 4 dalies, kuriose nustatyta, kad dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių nutraukus sutartį keliautojui ne vėliau kaip per 14 dienų turi būti grąžintos visos sumokėtos sumos. Taip nukrypti nuo Direktyvos neleidžiama pagal jos 4 straipsnį, kuriuo valstybėms narėms neleidžiama priimti nuostatų, nukrypstančių nuo šioje Direktyvoje įtvirtintų reikalavimų, kuriais būtų užtikrinama nevienodo lygio keliautojų apsauga. Nauja Civilinio kodekso 6.751 straipsnio 5 dalimi kartu su nauju Turizmo įstatymo Nr. VIII-667 17¹ straipsniu laikotarpis, per kurį keliautojai turi teisę susigrąžinti už kelionės paslaugų paketą sumokėtas sumas, pailginamas nuo 14 iki 90 dienų, todėl sumažėja vartotojų apsaugos lygis. Komisija negiūčia Lietuvos valdžios institucijų motyvų, kuriais jos vadovavosi reaguodamos į COVID-19 krizės poveikį kelionių sektoriui priimdamos minėtus įstatymus. Tačiau nei Direktyvoje, nei kituose Europos Sąjungos teisės aktuose nėra nuostatų, kuriomis valstybėms narėms būtų leidžiama nukrypti nuo Direktyvos 12 straipsnio 2 dalies, 3 dalies b punkto ir 4 dalies.

Dėl pandemijos sukeltos pasaulinio masto socialinės ir ekonominės krizės itin svarbu apsaugoti vartotojų teises. Teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas – neatsiejami teisinės valstybės principo elementai. Šie konstituciniai principai suponuoja valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius, vykdyti prisiimtus įsipareigojimus asmeniui. Neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise (inter alia Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 4 d., 2013 m. vasario 15 d., 2013 m. spalio 10 d., 2014 m. gegužės 8 d. nutarimai). Taigi prailginus laikotarpį, per kurį keliautojai turi teisę susigrąžinti už kelionę sumokėtus pinigus, sumažėja vartotojų apsaugos lygis. Kuo anksčiau Projektas bus priimtas, tuo efektyviau bus galima apsaugoti vartotojų teises ir teisėtus lūkesčius bei išvengti augančio pažeidimų skaičiaus.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta ir į tai, kad teikiamu įstatymo projektu siekiama nutraukti pradėtą Europos Sąjungos teisės pažeidimo procedūrą dėl Lietuvos Respublikos priimtų teisės aktų, kurie neatitinka Direktyvos bei tinkamai į nacionalinę teisę perkelti jos nuostatas ir remdamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 162 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – Ekonomikos ir inovacijų ministerija) teikia Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.751 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – CK projektas), kuriuo siūloma patikslinti nustatytą reguliavimą ir, atsižvelgiant į EK siūlymus, iš dalies pakeisti atitinkamas Direktyvai prieštaraujančias Lietuvos teisės aktų nuostatas. Siūlomais pakeitimais siekiama, kad būtų nutraukta Lietuvai pradėta pažeidimo procedūra, kad būtų vykdomi tarptautiniai įsipareigojimai. Lietuvai neįvykdžius savo įsipareigojimų pagal Europos Sąjungos teisę, EK gali nuspręsti perduoti bylą Teisingumo Teismui ir skirti Lietuvai baudas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Ekonomikos ir inovacijų ministerija. Įstatymo projektą parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Turizmo politikos skyriaus vyriausioji specialistė Lidija Bajarūnienė (tel. 8 706 64 771, el. p. Lidija.Bajaruniene@eimin.lt), Turizmo politikos skyriaus vedėja Eglė Sakalauskaitė (tel. 8 706 61 845, el. p. Egle.Sakalauskaite@eimin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.751 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad jeigu, esant Turizmo įstatymo 17¹ straipsnio 1 dalyje nurodytiems apribojimams, turistai ir kelionių organizatoriai nesusitaria dėl sumokėtų pinigų už neįvykusią organizuotą turistinę kelionę kompensavimo, kaip tai

nustatyta šio straipsnio 4 dalyje, kelionių organizatorius ne vėliau kaip per 90 dienų nuo dienos, kai nelieta Turizmo įstatymo 17¹ straipsnio 1 dalyje nurodytų apribojimų, kurių pagrindu kelionių organizatoriaus įsipareigojimų pagal organizuotos turistinės kelionės sutartį vykdymas tapo neįmanomas, grąžina visus turistui arba jo vardu sumokėtus pinigus už organizuotą turistinę kelionę.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

CK projektu siūloma panaikinti 6.751 straipsnio 5 dalį, kurioje nustatyta, kad, kelionių organizatoriui ir turistui nesusitarus dėl sumokėtų pinigų už neįvykusią organizuotą turistinę kelionę kompensavimo Turizmo įstatyme nustatytomis priemonėmis ir sąlygomis, pinigai turistui grąžinami ne vėliau kaip per 90, o ne per 14 dienų, kaip numatyta Direktyvoje.

Projektu bus panaikinta Civilinio kodekso 6.751 straipsnio 5 dalis ir atsisakyta su Direktyvos 12 straipsnio 4 dalies nuostatomis nesuderinamo už turizmo paslaugas sumokėtų pinigų grąžinimo turistui termino pailginimo nuo 14 iki 90 dienų.

Projekto 2 str. įteisinta, kad, iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos nutraukus organizuotos turistinės kelionės sutartį, sumokėtos sumos keliautojui grąžinamos arba kompensuojamos be nepagrįsto delsimo ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per 14 dienų nuo kelionės paslaugų paketo sutarties nutraukimo, terminą pradedant skaičiuoti nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Projektu sprendžiami santykiai tarp dviejų nuo nepaprastosios padėties nukentėjusių pusių: turistų (vartotojų) ir kelionių organizatorių.

Priėmus Projektą, bus panaikinta neatitiktis Direktyvai, išvengta galimo Europos Teisingumo Teismo proceso ir išlaikytas Lietuvos, kaip teisinės ir besilaikančios kartu priimtų Europos Sąjungos teisės aktų valstybės, autoritetas. Taip pat bus užtikrinta turistui, kaip vartotojui, teisė į pinigų už neįvykusią kelionę grąžinimą per Direktyvoje numatytą terminą – 14 dienų. Bus atsižvelgta į 2020 m. kovo 19 d. Europos Komisijos Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato pateiktas rekomendacijas dėl Direktyvos taikymo koronaviruso sąlygomis ir galimybės kelionių organizatoriams siūlyti turistams alternatyvą – kuponą, kuris yra draustas ir kurio vertė lygi už neįvykusią kelionę sumokėtai pinigų sumai.

Kelionių organizatoriams bus įteisinta pareiga grąžinti pinigus turistams už neįvykusią kelionę ne per jiems palankesnę 90 dienų terminą, bet per Direktyvoje numatytą terminą.

Kad kelionių organizatoriai galėtų atsiskaityti su turistais per Direktyvoje numatytą terminą ir būtų išsaugotas jų likvidumas, jiems pasiūlytos pagalbos priemonės: lengvatinės paskolos atsiskaityti su turistais, atsisakiusiais kuponų, 50 proc. valstybės garantijos kelionių organizatorių prievolių įvykdymo užtikrinimui, kompensacijos už organizuotą turistų pargabenimą iš užsienio valstybių po nepaprastosios padėties paskelbimo, parama diegti inovacijas, transformuoti verslą, organizuoti darbuotojų mokymus ir kt. Be to, kelionių organizatoriai gali pasinaudoti ir kitomis verslui sukurtomis paramos priemonėmis.

Projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas atliktas, vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“.

6. Kokią įtaką priimtai įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas CK projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus CK projektą, bus užtikrintos vartotojų teisės į pinigų už neįvykusią kelionę grąžinimą per 14 dienų. Nors kelionių organizatoriams pinigų už neįvykusią kelionę grąžinimo terminas sutrumpėja, kelionių organizatoriams paliekama teisė susitarti su turistais ir pasiūlyti jiems 12 mėn. galiojantį kuponą kitai kelionei bei pasinaudoti specialiai kelionių organizatoriams sukurtomis likvidumo užtikrinimo priemonėmis: lengvatinėmis paskolomis atsiskaityti su turistais, atsisakiusiais kuponų, 50 proc. valstybės garantijomis kelionių organizatorių prievolių įvykdymo užtikrinimui, kompensacijomis už organizuotą turistų pargabenimą iš užsienio valstybių po nepaprastosios padėties paskelbimo, parama diegti inovacijas, transformuoti verslą ir organizuoti darbuotojų mokymus ir kt.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus CK projektą, priimti kitų įstatymų, jų keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

CK projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. CK projektu nesiūloma įtraukti naujų sąvokų.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

CK projekto nuostatos atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turės priimti

Įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybės biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Nepriėmus įstatymo skubos tvarka ir nepanaikinus Direktyvos pažeidimo, valstybės biudžetas patirs nuostolių. Europos Komisija yra nurodžiusi, kad teikdama ieškinį Teisingumo Teismui vadovausis šiais kriterijais, siūlydama konkrečius baudos dydžius. Lietuvai gali būti prašoma skirti: periodinę baudą (minimali Lietuvai – 560,88 Eur per dieną, maksimali – 33 652,8 Eur per dieną) arba vienkartinę baudą (minimali Lietuvai – 464 tūkst. Eur). Be to, pavieniai turistai, sužinoję apie Direktyvos pažeidimą, gali teikti valstybę į teismą, prašydami kompensuoti patirtus nuostolius.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant CK projektą buvo konsultuojamasi su Teisingumo ministerija, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Finansų ministerija, Užsienio reikalų ministerija. Į minėtųjų institucijų siūlymus bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadą atsižvelgta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „kuponas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Lietuvos Respublikos
ekonomikos ir inovacijų ministras
Rimantas Sinkevičius